

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

N°. 32.

Mercuri 30. Augustu

1861.

Suplic'a tierrei Oltului.

Maiestate c. r. apostolica imperate si Dómné
gratiosissime!

La esirea preinaltei diplome din 20. Octob. 1860 cá tóte poporele imperiului asia si poporul romanu din Transilvania au simtitu o viia bucuria, sperandu, ca acumu dóra si dinsulu se vá poté impartasi de binefácerile constitutionali si de egalitatea de drepturi; toti déra si-au aretatu recunostinti'a cea mai sincera, si anume si locuitorii mai toti romani din districtulu Fagarasiului inca in Novembre a. t. au properatu prin o deputatiune asi esprime pre lunga aceeaasi simtire omagiulu de credintia si alipire catra Maiestatea Ta Sacratissima, rogandute totuodata prea-umilitu, cá se te induri preagratiosu a denumi in acelu districtu nobile si credintiosu unu supremu capitanu de sange romanu. Acésta dorintia a nóstra spre mare consolatiune a poporului intregu s'au implinitu, si in modu devotissimu ne presentamu prea-umilitu subscrisii deputati, imputeriti fiindu a aduce Maiestatei Sale sacratissime in numele districtului nostru de nou fiésca si sincera multiumire.

De alta parte Maiestate, cauta se marturisimu, ca bucuri'a si consolatiunea nostra curéndu se prefacú intru intristare, ca guvernulu regiu Transilvanu favorindu numai elementulu magiaru, din care spre marea dauna a natiunei nostre mai eschisivu e compusu, in totu modulu s'au adoperatu a ne angustá in cele mai sante drepturi autonomice districtuali prin apucaturi contrarie preinaltei intentiunei, care aici cu cca mai adunca umilintia le vomu reproduce.

Supremulu capitanu alu districtului, dupa denu-
mire conchiamá pre 16. Prieru a. c. conformu altissi-

mei instructiuni pre fruntasii districtului la adunare, in care se alese unu comitetu de 100 de membrii, ce aduse conclusele de lipsa pentru organisarea distric-
tului, intre cari cu majoritate se dechiará limb'a romana de singura oficiósa, lasanduse fiacarui magiaru si sasu dreptulu personale a se servi cu limb'a sea in afaceri si asi capeté resolutiuni in aceeaasi.

In contr'a acestui ultimú conclusu au protestatu minoritatea ne'nsemnata magiara si au cerutu a se deschiará numai limb'a loru de oficiósa si apoi guvernulu regiu Transilvanu, provocanduse la articolu de lege dictale din a. 1846/7 si ignorandu autonómia districtuale aflá cu cale nunumai a nu intari conclusele, ci prelunga a loru anulare a dechiará si insasi adunarea de ilegale, apoi tramise totuodata la Fagarasiu unu comisariu regiu, care se tiena noua adunare si se mediulócésca introducerea limbei magiare de oficiosa, éra pana la alegere demandá supremului capitanu, cá sub respondere spre sustinerea ordinei publice se denumésca oficiari substituti; In-cru, ce se si impleni. —

Adunarea conchiamata de regiuu comisariu sub presidiulu si influinti'a sa se tienú in 13. Maiu a. c. la care acelasi constrinsu, precumu crédemu, prin instructiuni guberniali tóte mediulocele, chiaru si terorisarea celoru de facia, le au cercatu, spre a se introduce limb'a magiara cu detrimentulu celei romane, de oficiósa. Inse in desiertu, ca comitetulu centrale statatoriu din 70 de romani si 30 neromani de nou si in deplina intielegere cu magiarii constituitu, aduse apoi totu acelési concluse din 16. si 17. Prieru, anume si in privinti'a limbei oficióse cu majoritate, in contra carora firesce ca minoritatea magiara de nou protestá si totuodata oficiarii substituti de nationalitatea loru pana la pucini se retrasera din oficiu.

Acumu pomenitele concluse s'au asternutu re-

giului guvernului spre întarire cu rogare ca se asemne banii de lipsa pentru administratiune, acela în se pana adi, mai mult de doue luni de zile nu le resolue si la repetite ursorii nici voi a responde, apoi lasandu districtulu fora totu mediuloculu banesen, guvernulu regiu pare inca, ca siaru fi propusu a produce intrinsulu o anarchia maiestrita, voiindu pe oficiarii romani substituti lipsiti de sustentatiune ai face negligenti si pre poporu lasandulu a se sapá pre sub mana de reuvoitori, ce se aqitiá la ne'ncredere si ne-ascultare, cá prin acéstá se comprobédie, ca retragunduse magiarii dela oficiu din caus'a limbei, administratiunea prin romani cu limb'a loru e imposibile, si asia se póta si alu doilea definitivu anihilá conclusele nóstre in respectulu limbei române, singurulu lucru lui neplacutu, sau se esoperédie anularea acéstá dela cancelari'a aulica sau chiaru dela Maiestatea Ta Sacratissima.

Despre o asemené intentiune a guvernului regiu pre lunga, aceea ca atatu timpu neau tienutu in suspensu, ne e proba aperta protectiunea data unui magiaru, trasu in cercetare pentru crimea turburarei linistei publice, demandandu tribunalului districtuale a lui eliberare din prinsóre si sistarea cercetarii, pre basea unui simplu telegramu din partea magiarilor interesati. —

Obvenindu aceste neplaceri din caus'a apatiei regiului guvernului, de si ordinéa prin neobositulu zelu alu patriotiloru romani s'au sustienutu, totusi deregatorii substituti pre jumetate magiari mai toti retragunduse dela oficiu, apoi ceilalti nefindu de ajunsu spre a purtá sarcin'a trebiloru publice, in fine cá se se puna stavila tare agitationiloru, supremulu capitánu au conchiamatu comitetulu centrale districtuale pre 18. ale curentei, cá se aléga oficiari dupe normative.

Comitetulu dupa alegere, in contra careia magiarii din respectulu limbei oficióse eara protestara, aflandu susu memoratele machinatiuni, vedindu nepasulu si antipatia regiului guvernului si incunoscintien-duse, ca conclusele nóstre aru fi supuse cancelariei aulice spre pertractare si resolutiune, cu majoritate au decretatu emiterea unei deputatiuni in persónele prea umilitu subscrisiloru la altisimulu tronu alu Maiestatei Tale Sacratissime, cá pre lunga préplecate informatiuni despre adevrata stare a lucrului pré umilitu se céra dela Maiestatea Ta Sacratissima pre-

indurata intarire a concluseru districtuali cu privintia la limb'a oficiósa din urmatoriele temeie:

1) Districtulu nostru cá jurisdictiune autonóma are nedisputaverulu dreptu asi decretá limb'a sea oficiósa cu privire la tóte agendele sale.

2) Fiindca in acestu districtu 62 de comunitati curatu romane si numai doue mestecate, adeca un'a cu sasi éra alt'a cu sasi si magiari, in cari peste totu locuiescu 70,000 de suflete, din cari numai 3000 suntu neromani, firesce ca singura limb'a romana adeca a preponderantei majoritati putea se se decretédie de oficiosa, si cu atatu mai virtosu, ca si neromanii o cunoscú bine, éra întrebuintiarea mai multoru limbe oficióse aru fi nu numai fora folosu, ci dincontra spre greutatea oficiului si a poporului romanu, care numai eu a sea se póte folosi. —

4) Decretarea limbei romane de singura oficiósa in districtulu nostru, Maiestate, nu e nici catu in. contra legiloru, ca prin preinalt'a diploma din 20. Octobre si biletulu de mana din aceea si ai manifestatu serbatoresce egalitatea de drepturi tuturoror poporeloru, supuse Augustei dinastie si ai mandatulu, cá in constitutiunea vechia a Transilvaniei in favorea mainainte pedreptatiloru se se faca schimbári afundu taiatórie. Intre ne'ndreptatii e in genere poporulu romanu si in specie popuratiunea mai tóta romana a districtului nostru; deci una din schimbările afundu taietóre si pentru noi întrebare de viétia e limb'a oficiósa de noi adoptata.

4) Chiaru nici preinaltulu autografu din 21. Decembre 1860, cu care inimicii dreptei nóstre cause voiescu a ne combate, nu e in contr'a nóstre, ca majoritatea popuratiunei in districtu o facu fostii granitieri ai I-lui regimentu romanu atatu de meritati pentru tronu si dinastia, cari in decursu de unu seclu pana la desfiintiarea numitei granitie urmata in anulu 1851 si pana acumu nicidecumu s'au servitu cu limb'a magiara, ci cu cea germana si cea nationale, prin urmare si din acestu punctu de vedere introducerea limbei magiare e nunumai fora temeiu, ci si ilegale in respectulu fostiloru granitieri. —

5) Din dreptulu autonomiei districtuali decurge si liber'a alégere de oficiari, in cari poporulu are încrédere. Fatalile impregiurari de pana acumu suntu caus'a, ca chiaru acele persóne de încrédere apte a portá oficie publice in districtu cu limb'a romana suntu cu totul lipsite de consciinti'a limbei magiare, care dupa osplicatiunea lítérale a legiloru unguresci

si dupa vointi'a guberniulu regiu erá se se recépa de oficiósa, — si asia numai delaturandu limb'a magiara necunoscuta de poporulu si inteliginti'a nóstra, putemu se ne bucuramú de preinalt'a gratia a Maiestatei Tale Sacratissime, adeca de egalitatea de drepturi in adeveratulu intielesu alu cuventului; altmíntre trebile nóstre publice astadi, cá si inainte de 1848, aru cadé monopolu catorvá magiari adunati la Fagarasiu in sistem'a trecuta spre a ocupá posturile districtuali, ce pururé s'au aretata contrari inaintarei nóstre in tóta privinti'a.

6) Servinduse districtulu cu limb'a romana de oficiósa, pucinii magiari nicidecumu nu súfere nedreptatea, care o aru suferi totalitatea romaniloru in casulu din contra, ca dupa tóte legile constitutionali minoritatea trebue se se supuna majoritatei, apoi dupa ce tuturoru magiariloru le e reservatu dreptulu personale alu limbei proprie, inea si inteligintii loru toti cunoscutori de limb'a nóstra romana se potu bucurá de posturi publice intre noi dupa mesur'a inecrederei; ce ne voru insulá prin vointi'a espresa de a lucrá in oficiu pentru romani in limb'a loru, éra nu in cea magiara, cumu se vedu a poffi. —

7) Cumca limb'a romana trebue se fia oficiósa in districtulu nostru ne garantédia si pré gratios'a intentione a Maiestatei Tale Sacratissime, manifestata in preainaltulu rescriptu din 21. alu acestei lune indreptatu camereloru Ungariei cu privire la interesele nationali ale tuturoru popóreloru.

8) Principiulu adusu la valóre in unele comitate transilvane cu poporu mestecatu, cá se fia mai multe limbe oficióse, nu se pófe aplecá in districtulu nostru, ca poporulu magiaru pére dinaintea preponderantie poporului romanu, nu numai la numeru, ci si in tóta alta privintia, anume posesiunea de pamentu e noue diecimi in man'a romaniloru si abia a 10-a parte in a neromaniloru, dupa care proportiune firesce ca se pórtá si greutatile publice. Acestu din urma temeiu e pentru noi cu atatu mai importante, cu catu magiarii in genere mai alesu seracia romaniloru o aducu inainte spre a'i lipsi de totu dreptulu, ba chiaru a le denegá si limb'a materna.

Din cele de susu si din mai multe alte asemenea teméie te vei indurá prégratiosu, Maiestate Sacratissima, a luá in consideratiune drépt'a nóstra cauza si a demandá espresu, cá Cancelaria aulica Transilvana, unde conclusele nóstre se affa in pertractare, si alu carei sjefu, verbale deja ne dede res-

punsu negativu, se astérna acele concluse Maiestatei Tale Sacratissime spre prégratios'a intarire, cá se ni se póta impartasi resultatulu, ce suntemu insarcinati alu asteptá aici in Vien'a.

Pre lunga care deponendu omagiulu de credintia neclatita si alipire catra tronu, suntgmu cu profunda veneratiune

Ai Maiestatei Tale c. r. apostolice
pré umiliti servi si précredintiosi suditi: deputatii districtului Fagarasiu din Transilvania

Georgiu Strimbu, nobile Sincanulu.

Ioane Codru, nobile Dragusianulu.

Ioane Romanu fiscale districtuale.

Viena in 31. Iuliu 1861.

Pentru acurat'a translatione din german'a sta bunu

Codru Dragosianulu,
vice-capitanu substitutu

Respunsulu Maiestatii Sale imperatului la analóg'a alocutiune facuta inaintea Mai. Sale de catra deputatiune in audienti'a din 5. Augustu an. C. cal. n. suna asia:

„Acéstu lucru-mi e cu totulu necunoscutu, dara voiu demandá se mi se supstérna actele si apoi voiu decide saús'a Dyóstra conformu dreptatii.“

(Óre ce aru mai fi de facutu, cá Mai. Sa se póta fi si timpuriu si dreptu informatu despre pasurile nóste?! — R.)

Premiu literaru.

In legaminte cu cele impartasite in Gaz. Nr. 47 in privinti'a premieleru literarie numite ale lui Roseti simtímu préplacutá datorintia de a face cunoscutu tuturoru barbatiloru nostrii de litere din tóta romanimea, cumca preanoratu Domnu conte H. Scariatu Roseti réntorcunduse din calatori'a s'a earasi pe la noi a binevoitu a mai face urmatórele dispusetiuni definitive si adica:

1. Domniasa Iasa in Sibiu la man'a Ecselentiei Sale Domnului episcopu Andreiu b. de Siaguna inea un'a mie fiorini cá adaosu la premiulu de mainainte destinatu pentru scrierea celei mai bune istorii a romaniloru, prin urmare cu totulu doua mii fiorini m. c. impreuna cu interesuriulu loru pana la timpul candu acestu premiu va fi sa se adjudice in favórea celui mai bunu isto-

ricu romanu; a luat asupra si si coperirea speselor tiparului cartii cu conditiune numai, cá unu numera anumitu de eesemplare sa se dea acolo, unde va dispune Domniasa.

2. Restulu de 500 fl. v. a. din premiile destinate pentru cea mai buna traducere a lui Tacitu, alui Svetoniu si Iornandes la depusu in 15/3. Aug. la efori'a gimnasiului din Brasiovu, cu acea conditiune earasi, cá suma totala de 1500 fl. pana la aratarea concurentiloru traducatori earasi sa se pastreze pe lunga cautiune ipotecaria si cu interesu legalu, care inca este a se adauge la premiu, si cá efori'a in cointelegere cu Domnulu daruitoru si binefactoru alu literaturii nationale sa ingrijésca la timpul se u pentru censurarea manuscriptelor, pentru a caroru tiparire va binevoi a ingriji totu D. conte Roseti, earasi numai pe lunga usior'a conditiune aratata la p. 1., éra prisosulu ce aru resultá dupa coperirea speselor va fi totu in folosulu traducatorului respectivu.

3. Cu privire la un'a miié fiorini promisi de D. conte H. Sc. Roseti in favorea fundului profesoriloru gimnasiali pe 10 ani in fiecare anu cate 100 fl. din care suma pana in Iuniu a. c. a si numeratu 200 fl., observanduse cumca acelasi fondu in urmarea generoselor voturi ale celoru doua camere legislative din pricipatele unite deocamdata este ajutatú binisoru prin sum'a anuala de un'a miié galbini imperatesci, pofti pe on. eforia cá se afe unu altu scopu, earasi totu scolastica, carui s'ar potea dedicá restulu de 800 fl.; afindu apoi efori'a, cumca lips'a de carti scolastice romanesci pentru clasele gimnasiale se va mai simti fórté tare pana candu nu se va asiediá unu fondu, din alu carui venitu sa se tiparésca aceleasi, asia D. conte pe lunga ce a recunoscutu indata imperativ'a trebuintia a unui fondu pentru tiparirea de carti scolastice, apoi avú bunatate a preface acei 800 fl. spre numitulu scopu, si mai adaogendu alte 200 fl. a promite sum'a rotunda de un'a miié fiorini v. a., din acarei venitu anuala ipotecariu sa se ajute tiparirea de carti pe lunga conditiuni care suntu a se formulá mai tardiu.

Asia acum remane, cá pe lunga renoirea multietimitei respectuóse in numele literaturii si a institutiunii nationale catra generosulu Mecenate, on. eforia sa publice respectivele concurse, pentrucá publiculu si tinerimea sa se póta folosi catu mai curendu de fructele acestoru fonduri Rosetiane atatu de bine-

venite in lips'a de ajutóre materiale, in care se afla literatur'a nóstra.

Cá de incheiere ne luamu voia a mai observ'a cu privire la compunerea unei istorii nationale, cumca D. conte Roseti este totuodata neobositu intru inavutirea bibliotecei celei cu totu felulu de isvóra si documinte istorice, pentru a caroru castigare sacrificia in fiecare anu sume insemnatóre*); éra apoi biblioteca D-sale sta deschisa in Bucuresti pentru toti acei amici ai istoriei, carii voru fi cugetandu a intreprinde compunerea din nou si complinirea istoriei nóstre. —

B.

Adresele de recunoscintia nationale tramise pe lunga cate o cununa civila:

Domnului comite supremu E m a n u i l u G o ' s d u in Pesta.

Prea onorate Domnule comite supremu !

Renumele celu stralucitu alu Domniei Vóstre, pe carele vi lati castigatu in cursulu vietiei cá celu mai curagiosu aparatoru alu dreptului si alu dreptatii, rarele virtuti patriotice, éra mai presusu de tóte devotamentulu eroicu, prin carele v'ati distinsu cu ocasiunea apararii causei nóstre nationale, in siedinti'a din 19. Iuniu a casei magnatiloru, au petrunsu si pana la noi cu intiél'a fulgerului si au vibratu prin tóte arteriile vietiei nóstre nationale. V'ati luptatu unulu in contra la sute, ati combatutu stengecele pareri care domnia in contra natiunii nóstre, ati aparatu drepturile si onórea nóstra nationala in au-

*) Pe catu scimu noi, D. E u d o c s i u H. H u r m u z a c h e de Cernauea in Bucovina urméza asemenea intru culegerea si deschiderea celoru mai interesante fontani istorice, incatu Dsa a reesitu a implini o multime de lacune din istoria patriei nóstre. O colectiune buna are si D. N i c o l a e I s t r a t e la mosi'a sa in Moldova. La acésta ocasiune nu potemu trece cu tacerea puçfnulu resultatu ce a esitu pe urma cercetariloru comisiunii dela Bucuresci asediate cá de ani 20 pentru inventarea si cercetarea chrisóveloru monastiresci; si totusi cei trei membrii ai comisiunii au in depusatiunea loru cate t r e i mii galbini pe anu, prin urmare 60 mii galbini in 20 de an. Ce mai pecatu de asemenea spese de voru fi fara folosu!! R.

diulu Europei, ati spartu inainte o cale pana atunci neamblata de romani din dilele Corviniloru, Mailatiloru, ale Getiloru si Nadasdiloru, pe candu si aceia fusesera romani . . . —

Bine voiti deci Domnule Comite supremu a priimi aici alaturatulu simbolu de stima si recunoscintia, pe care subscrisele consorori ale reuniunii femeiloru romane o pórtá in inimele sale catra Dómnia-Vóstra. Acésta cununa cá semnu de respłata pentru o virtute civila eminenta si pentru merite estraordinarii intru intielesulu anticu este in sene de unu fórtu micu pretiu, indulgenti'a inse si generositatea Dom. Vóstre vá sci aruncá in cumpana sinceritatea cu care vi s'a oferitu de catra subscrisele.

Brasiovu in Transilvani'a 1861 Iuliu.

Ale Domnieitale s. c. l. stimatóre

In numele femeiloru romane din Brasiovu, membre ale reuniunii subscribe 25 inse.

DDloru deputati Aloisiu Vladu si Georgiu Popa

in Pesta.

Domnule deputatu!

Din momentulu in carele Domnii deputati de nationalitate romana au pasitu pe parchetulu celu lunecosu alu casei deputatiloru din Ungari'a, ochii totoror romaniloru s'au intorsu catra densii; toti au innaltiatu rugatiuni ferbinti catra ceriu, pentru cá Ddieulu puteriloru se ve ajute pe spinos'a carare ce ati apucatu spre a ve devotá natiunii. Éra candu a venit la cunosciti'a nóstra cuventulu Domnieitale plinu de curagiu si devotamentu nationalu, rostitu in siedintia din . . . Iuniu a. c., candu amu aflatu despre tóte acelea lupte ale mintii si ale spiritului, prin care ati aparatu drepturile si onórea natiunii romane, atunci inimele nóstre ale ficeloru ei au batutu, precum bate pulsulu aceluia carele dupa absentia de multi ani isi mai revede odatá de pe luciulu marii portulu acela, de unde are se calce pe pamentulu patriei s'ale. Secsulu nóstru nu e in stare de a concurge si ajutá pe luptatorii pentru dreptulu si fericirea nationala, decatu numai cu rugatiunea si cu cate unu simbolu alu virtutii civilele dupa modelulu anticu alu strabaniloru nostri.

Binevoiesce Domnule deputatu a priimi alaturat'a cununa din manile commembreloru reuniunii femei-

loru romane cá unu micu suveniru alu stimei fi consideratiunei nóstre cu care suntemu.

Brasiovu 1861 in Iuliu.

Alu Domniei Tale

stimatóre:

In numele femeiloru romane din Brasiovu, membre ale reuniunii, subscribe 25 inse.*)

O vorba seriósa
catra Domnulu comite supremu si fratii magiari din comitatulu Hunedórei.

(Urmare din Nr. tr.)

Pomenindu de bujtogato, emisariu s. a. ve intrebú: cumu ve vine la socotela, fratiloru magiari, — ca dupa ce neati disu, ca suntemu reactionari si nu precepemu legile si celealalte, romanii insii ve invétia, ca numa cei ce lucreadia in contra legiloru obligatórie potu se vorbésca asia, — eara pentru romani suntu numai acele legi obligatórie ce se potu aplicá la diplom'a din 20. Oct. si multiemescu tóte popórele si confessiunile, — si nu cele ce nu ne obléga, cu atatu mai pucinu cele rusinóse pentru Dvóstre si detragetóre pentru natiunea romana (Verbótzty, Aprobata si Compilata); ce diceti, ca ve tractara romanii, cei ce au gemutu peste 400 de ani sub jugulu robiei magiare, cu tóte cele, cu cate a'ti inceputu a ne batjocori pe noi; — ba enca silinduve a vorbi romanesce ve incarcá poporulu chiaru si cu satire: — (candu careva pomenia de 1848, se audi'a: 48 la voi pe siedintu; — strigundu mai de parte poporulu „vorbíti romanesce, — ca unguresce nu scimu si nu precepemu,“ — escusanduve ca nu ve sciti bine pronuntia vi se respunse: „Da cum de sciti, candu ve togmiti la cósa si sapa“? Mai poteti acum dice, ca poporulu vi se supune, dara intielegintii si popii suntu misiei si bujtogotoi? —

Cu cuventulu emisariu me adresediú si eu catra Dta Dle comite supr. intocma cumu a facut'o reneगतulu romanu si coleg'a meu, Dlu — asesoru comita-

*) Descrierea celoru trei cunune cosute cu firu de auru, cum si apretiuirea loru vedio in Concordia Nr. 6 din 1. Sept. a. c. Red.

tensu si magistru portalu Velicea in sedinti'a urmata dupa congregatiune dicundu: cum de fusei rabdatu a luá parte la congregatiune? pe catu se scie, ca dupa ce eu la militia nu amu putu'to duce mai departe decatu pana la supra locotenentu, dupa ce mai incolo a'si fi agitatu la organisarea provisoria a comitatului, m'amu dusu in Romania si amu venitu de acolo anume pe congregatiune, cá emisariu, — care perere a unuia dintre fratii magiari, mare conservativu, totu in adunarea pomenita suna in cuventele: — póte fi unu periculu nu numai pentru comitatu si patria, ci chiaru si pentru intréga monarchia. Unde jace acelu periculu? Nu cumva in leal'a aperare a legéi obligatórie? In respectulu si aderinti'a catra suveranulu?

La acestea in una privintia respundu celui d'antai, ca fiindu densulu unu betranu . . . ? nu voiu a fáce alta decatu alu compatimi; — celui alu doilea: precumu se scie, amu fostu oficiru in an tr. fara se se fia fostu simtitu vre unu periculu pentru statu. Fapt'a e dovada, nu prepușele. Incátu inse amu avutu ocașiune a ve cunóșce politic'a, ve spui fratiloru magiari, ca pe cumu cautati a negri si suspicióna persóna individuale, — toema asia ati facu'to si o faceti si cu natiunea romana fácie cu monarculu, — candu ve totu spalati gur'a: ca romanii vréu o Daco-Romania, precandu idea acést'a ati incepu'to chiaru voi prin asiadiarea emigratiunei magiare in principatele danubiane dandu eclatanta dovéda, ca vreti á areta, cá cumu noi romanii amu vré se facemu causa comuna cu cei ce aveau de cugetu a resturna tronulu Mai. Sale; — apoi acum din altu punctu de vedere (Szemere 1848) scimu, ca Dvóstra aristocratii sunteti de principiu, — a stórcé dela suveranulu catu se póte mai multu, si in urma totusi se ve aruncati cu drepturile castigate in bratiéle aceluia, pe lunga care singuri puteti esista, — si avé unu viitoriu, inse numai cu pretiu de a subjuga si suprematisa pe alte natiuni colocu'torie. Romanii cá legitimisti, v'au desaprobatu prin fapta tóte incercarile machiavelistice si cá constitutionali ve day lectiuni de adeveratulu constitutionalismu, deslarvanduve incercarile suprematice, care ve voru depopularisa inaintea lumei si ve voru deochié simpathi'a popóreloru constitutionale ale Europei, care va cunóșce in voi eroii intrigeloru si ai siretieloru sistematice. —

In a dua privintia fácie cu cei ce sau silitu a me deonesta prin conferinti, aflandu de prisosu a ve areta, ca cine amu fostu la militia, amu numai

de a pomeni, ca cei ce au luatu parte la organisarea provisoria a comitatului, prea bine voru sci, cine au fostu cei cesi dederá silintia a'mi arunca si mie unu osu, — alegandume de asesoru si notariu primariu onorariu, — dupa care credu, ca este invederatu, ca atunci debue se fiu fost mai demnu de recóre, — cá acumu, — candu folosinduve de unu renegatu v'an mai remasu din 1848 incai atatu curagiu a me a-taca par distance. — De ce na'ti facutu aceasta candu eramu de fácie, — déca nu ve temeti de adeveru, si ve place a ve lauda, ca amblati pe calea dreptatei? — Nu cumva ve aduceti aminte din anul 1848, care familia va cumpatatu si atuncia, — de nu sau priimitu de Kosuth ablegatii din comitatu, dela cari au urmatu, ca nu sub tóta revolutiunea a fostu comitatulu Hunedorei in camer'a Ungarii representatu!!!—

Din partemé ve gratulediu dara, ca a'ti facutu inceputulu cu personalitati, — si inca ve rogu se strigati, cumu veti vrea, si catu de tare, — caci o patirati fratiloru in comitatulu Hunedorii cu congregatiunea si 1848 alu Dvóstre, — pe cumu dóra nu ati mai patiu'to de 400 de ani, — aratanduve masa cruda „fait a compli,” ca comitatulu nemuritoriului Ioane Huniadi, — e comitatu romanu; — si ca maioritatea acestii prefecturi nu va mai juca multu tempu, dupa fluerturile Dvóstre, — daca vomu avé cu totii norocire a ajunge pe adeverat'a cale constitutionalá, — si mai alesu déca cumva nu ve va trece poff'a de a vré se mai alegeti ablegati la Pesta pana candu va sta autonomi'a Transilvaniei.

Apropos, fratiloru, vorbindu de marcalu si congregatiuni generale, — cumu se póte fratiloru, de la organisarea comitateloru ati fostu contra acestui dreptu istoricu, pe catu tóte prefensiunile Dvóstre se radima pe drepturi istorice, — si cumu vine de in Transilvania sunteti contra adunariloru publice, si ve temeti de ele? pe candu in Ungaria diceti, ca dupa principiéle constitutionale nu potu fi oprite acestea, — ear, candu auditi, cá se pregatesce vre o adunare a romaniloru, strigati, respanditi totu feluulu de fáime (cumu au fostu si cu cea de 60 mii romani cu cari D. Axentie Severu áru fi statandu gata a trece Murasiulu la Deva, de catra muntii apusani) si faceti á ve sperié, cá cumu nesce fére selbatice s'ar aduna, — cá cumu talharii din temnitie aru fi ruptu lanturile loru, si aru nebusi asupra linistitiloru cetatiani. — Este acésta dreptate? este acésta simtire fratiéseca, generositate, cumu va place a ve lauda prin jour-

nale? — Cumu? si ce felu fratiloru! Au nu ve rusinati de portarea cea solida si flegmatica a romanului, care ve dovedi pe totu loculu, ca e mai omenosu si mai dreptu decatu voi, ca seie da mai bine adeverat'á definitiune a egalei indreptatiri, a libertatii, amórei de patria si a adeveratului constitutionalismu? Tieneti minte ca ve veti musca limb'a pentru faciari'a cea judaica, care o reprezentati. —

Mai de parte diceti ca poporulu romanu este necioplitu, — este o masa cruda? — si se vede, chiaru si inteliginti'a lui, — ca au crescutu in selavia! — si candu tóte acestea ar fi chiaru asia, — óre de ce neati tienutu secolu intregi in robie? — si ve mai respundemu fratiloru, — ca de si popóru romanu au suferitu sute de ani jugulu strainu si lantiulu robiei, — elu totusi a doveditu din contra, — ca anim'a lui este buna, simtiótria, si plina de iubire, in catu a tertatu si iarta chiaru si pe ne'mpacatii sei dusimani si le intinde man'a la adeverata fratietate.

Spre finutu, ati vediutu fratiloru, ca romaniloru din comitatulu Hunedorei, — nu le vine la socoteale cu comitete comitatense, — cá in Ungaria, — ci dupa usulu istoricu alu Transilvaniei, congregatiuni generale, catu se póte mai liberale, si ca esti romani verdi, — suntu de perere, ca 'n diu'a, candu nu va mai fi ertatu a se aduna, — in diu'a aceea libertatea si dreptatea vor fi injungiate, — si cei ce se voru sili a le opri, au scopuri rele, de a ne incurca libertatea constitutionala si de a ne readuce absolutismulu oligarchicu asupra cerbiceloru nóstre, — óre nu aru fi mai bine fratiloru se ve dati parului! respectandu libertatile si imunitatile nóstre in tempulu de facie, — care din tóte partile atatu de criticu si fatalu se arata, — in catu putemu dice, ca ne aflamu in ajunulu unei anarchii; — romanulu nu pretinde alta decatu dreptulu cei compete si pe care tocma in Hategu si lu va estórcu cu orce pretiu — si acésta cu atatu mai cu cerbicie, cu catu ve incordati mai tare a ve arunca in capulu nostru, ca elu a juratu in campulu libertatii, ca va fi amicu amiciloru si neamicu inamiciloru lui; si pana candu nu veti dovedi prin lealitate si fapte complinite, ca ne vati prefacutu in amici adeverati, pana atunci ve vomu privi de dusimani' libertatii nóstre constitutionale celei adeverate, ear' nu eschisive, si aruncamu tóta responsabilitatea disordinei, ce póte intreveni din nesupunere la organe astfelu nelegiuite, in capulu Dvóstre, cá revoltanti a-

supra marelui principe, de a carui diploma parintésca, sunatóre pentru egala indreptatire faptica ve bateti jocu. —

Dobra anulu 1861 Iulie 12.

Cu multi, multi,
Ioane Crainicu,
asesoru sperra si notariu prim.
onor. de comitatu.

Fondulu Gazetei séu fundatiunea Sincaiana.

Din Madarasiu: Prin Rssm. D. Ioanu Sirmianu, prot. districtu. Ardudu in com. Satumare. Nobilimosii contribuitori suntu: Prot'a 3 fl., Teresia Sirmianu, nasc. Fabianu preotésa 1 fl., Teresia Sirmianu fia 1 fl., Ioanu Sirmianu teol. 1 fl., Dimitriu Sincai, parocu in T. Terebesti 1 fl., Teresia Sincai, nasc. Nagy, preotésa 1 fl., Teresia Sincai, fia 1 fl., Stefanu Papp Dályay, parocu in Piscariu 1 fl., Amalia Dályay nasc. Talpasy, preotésa 1 fl., Veronica Talpasy fica v. 1 fl., Grig. Fabianu par. in Zvadány 1 fl., Iulia Fabianu nasc. Papp. preotésa 1 fl., Iul. Fabianu fica 1 fl., Maria Fabianu, fica 1 fl., Vasiliu Fabianu, juratu 1 fl., Iuliu Fabianu, fiu 1 fl., Ioanu Lazaru preotu de Carasiu 1 fl., Aloisia Papp, preotésa 1 fl., And. Szabó preotu de Thilie 1 fl., Ana Szabó, nasc. Kardosu preotésa 1 fl., Petru Pappfalvay, preotu in Homorodulu de midiolocu 2 fl., Ana Demeter, ved. 1 fl., Paula Krespay invet. 1 fl., Aug. Krespay cocon 15 cr., Teodoru Tatár, titoru bes. 20 cr., Georg Leucutia par. in Tataresti 1 fl., Petronella Leucutia, fia v. 1 fl. Ioanu Madarászy, pos. 1 fl., Michailu Kirila, pr. in Rusi 1 fl., Francisca Kirila, nasc. Noacu 1 fl., And. Grososiu inv. in Hirip 1 fl., Alesandru Papp, inv. de Szatmárhegy 1 fl. 50 cr., Poporeni din Madarasu au conf. 3 fl. 15 cr. Sum'a tóta 37 fl. m. c.

Din Olosig: Prin D. Ioan Korhány, vice-archidiaconu oradanu la fondulu Gazetei, Spectaverulu D. Ioan Gozman, advocatu 5 fl., M. P. unu zelosu romanu 5 fl., Andrei Soran, invetiatoriu in Nogiorida 1 fl. Sum'a 11 fl. v. a

Prin Rssm. D. Ioane Chirila, vicariu in Fagarasiu: DD Ioane Puscariu, pret. 1 fl. 50 cr., Ioane Romanu, fiscalu 1 fl., Iloitia Romanu socia Domniei Sale 1 fl., Gregoriu Maieru v. notariu 1 fl., Georgiu Popu Fagarasianu prop. s. not. onoraru 1 fl., Ioane Kirila, vicariu 1 fl. Sum'a 6 fl. 50 cr. v. a.

Dela D. notariu comunalu din Bistra Dionisiu
Darabanth 5 fl.

(Va urma.)

Stefanu celu mare si mam'a lui.

(Urmare din Nr. tr.)

II.

Erá o nópte lina si pace pe pamentu,
In braçiulu séu gigantecu pe ómeni leganandu.

Pre-brav'a inse Dómna somnu linu nu o a cuprinsu,
Ca-ci anim'a-i materna dorerea ia invinsu.

Si cugetele-i triste la fiulu seu sborá,
Ce'n campulu de bataia eroicu se luptá.

Vedélu pre densulu ageru, vedélu bravu, maiestosu,
Portandu otielu 'n mana, cá tigrulu furiosu.

Vedélu maritu si splendidu, vedélu invingatoriu,
Salvandu de sub catusie strabunulu seu poporu.

Vedélu pe tronulu tieiei de ginte triumfatu,
Cu glori'a lucinte, eu nimbu incoronatu.

Si déca-aceste n'aru fi, decatu unu visu placutu ?
Si de Stefanu eroulu in lupta a perdutu ?

Atunci mai bine fi'i va se'si sape élu mormentu,
Decatu invinsu se calce pe cestu strabunu pamentu.

Ca-ci nulu voiu recunósce de fiu si de romanu,
Pre celu ce va se fuga de spad'a de tiranu.

Astfelu Elena brava, astfelu si-a 'ntipuitu,
Candu cestu resunu de vaietu urechi'a i-a lovitu :

„Oh mama, scumpa mama ! éu sum Stefanulu teu,
Oh lasame in casa te rogu pre Ddiu !“

„Ca-ci crunta este ran'a, ce 'n lupta amu primitu,
Dusmanulu candu din manami corun'a a rapitu !“

„„Stefanu eroulu ageru batai'a a perdutu ? !
Oh ceru pre indurate ! acésta n'amu crediutu !““

„„Dar' cingeti éra spad'a, si pléca inapoi ;
Séu vina cu marire, séu mori bravu in resboiu !““

„„Ca-ci ce-i mai bine ? 'n lupta cá liberu a mori ?
Au in sierbia crunta, cá schiavu a vietini ? !““

Stefanu eroulu éra depune juramentu :
In jugu nu va se vine pe cestu strabunu pamentu !

Cu diece mii de ómeni se duce inapoi,
Se 'nvingá, seu se móra cá liberu in resboiu !

Si foculu natiunale, virtutea de romanu,
A frantu cu eroime catusi'a de tiranu.

Pe unde sierbitutea mai crunta s'a ivitu,
Pe-acolo libertatea mai splendidu a 'nfloritu.

Si 'n urm'a ei présanta flori svave au crescutu,
Spre lustru, spre marirea romanului cadiutu !

* * *

Oh turma renegata ! ce pentru-unu osu spurcatu
Natiunea scumpa o vindeti dusmanului juratu,

Privesce si amira, pe-acelu tempu stralacitu,
In venele romane ce sange-a sbocotitu !!!

Viena.

Iustinu Popescu, (Papy).

Bibliografia.

In Bucuresci si Iasii a esitu si in brosiure „Independintia Constitutionala a Transilvaniei de A. Papiu Illarianu. Domnulu auctoru a tramisu aici la Red. una suta Esemplare spre a se vinde pe sam'a fondului Sincaianu. Acestea brosiure se vendura in Bucuresci cu cate 5¹/₂ lei; noi le vomu da déci cu cate 60 cr. brosiura, cá se nu remana plutindu, cá unele altele.

Din Gramatic'a romana-germana de Niceforu se afla in multe sute de esemplare ; ea se va poté primi cu cate 60 cr. esempl. dela Redactione.

Redactoru respundietoru
Iacobu Muresianu.

Editionea: in tipografi'a lui
Ioanne Gött.